

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 13/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av livsmedelslagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 2 september 2014 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av livsmedelslagen (RP 98/2014 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

- jurist Hanna Brotherus, Livsmedelssäkerhetsverket Evira
- specialsakkunnig Tarja Hartikainen, Finlands Kommunförbund
- företagsspecialist, verksamhetsledare Johanna Rinnekari, Proagria Pohjois-Karjala.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Aku-Petteri Korhonen och konsultativ tjänsteman Anna-Leena Miittinen, jord- och skogsbruksministeriet

- Dessutom har skriftliga yttranden lämnats av
- justitieministeriet
 - Landsbygdsverket
 - Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf
 - Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen ändringar i livsmedelslagen. Till lagen fogas bestämmelser som krävs för verkställigheten av namnskyddet enligt Europeiska unionens lagstiftning. Med namnskydd avses skydd för jordbruksprodukter, livsmedel och alkoholhaltiga produkter som gäller produktens geografiska ursprung, egenskaper eller framställningsmetoder.

Syftet med propositionen är att i bestämmelserna om namnskydd göra de ändringar som gäller författningsnivå och som följer av grundla-

gen. Samtidigt förenhetligas bestämmelserna så att verkställigheten i fortsättningen i alla avseenden baserar sig på livsmedelslagen. De uppgifter som hänför sig till behandlingen av ansökningar om namnskydd föreslås bli överförda från jord- och skogsbruksministeriet till Landsbygdsverket. För tillsynen införs dessutom ett anmälningförfarande för framställning av produkter som omfattas av namnskyddet.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2015.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Sammantaget anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Propositionen gäller EU:s namnskydd. EU-lagstiftningen föreskriver om kvalitetsordningar för att skydda namnet på en produkt av orsaker som anknyter till produktens geografiska ursprung, egenskaper eller framställningsmetoder. Den vedertagna termen för sådana kvalitetsordningar är namnskydd. Det finns EU-lagstiftning om namnskydd inom områdena jordbruksprodukter, livsmedel, spritdrycker, aromatiserade vinprodukter och druvviner. Beteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel skyddas som ursprungsbeteckningar, geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter.

Verkställighet och inspektioner

Utskottet håller med regeringen om att verkställigheten måste samordnas och att verkställigheten av namnskyddet i fortsättningen ska grunda sig på livsmedelslagen (23/2006) på det sätt som regeringen föreslår. Ändringen förtydligar verkställigheten även om propositionen i och för sig inte innehåller något förslag om ändrade uppgifter för tillsynsmyndigheterna.

Bestämmelser om kontroller av namnskyddade produkter finns bland annat i artiklarna 36 och 37 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel (förordningen om kvalitetsordningar/namnskydd). Kontrollerna ska gälla överensstämmelse med produktspecifikationen och de ska göras innan produkten släpps ut på marknaden. Produkten måste framställas enligt produktspecifikationen¹ för att den verkligen ska uppfylla kraven.

Vid utfrågningen av de sakkunniga kom det fram att ordet "kaikille" i den finska versionen av artikel 36 inte avser enskilda företagare. Följaktligen behöver inte alla företagare eller alla

produkter genomgå fullständig förhandskontroll. Ministeriet har utrett frågan med kommissionen och svaret är att ordet "kaikki" avser de produktkategorier (inte företagare) som ska genomgå kontroll.

Kontrollerna utgår från riskanalyser och vid namnskydd handlar det främst om ekonomiska risker (missbruk av produktbeteckningar eller vilseledande information). Alla företagare behöver därför inte kontrolleras utifrån en riskanalys. Sannolikt är det huvudsakligen större företagare som kontrolleras. Utskottet påpekar att inte varje tillverkare måste kontrolleras för att namnskyddade produkter ska få säljas och att produkterna kan säljas oberoende av om tillverkaren har kontrollerats eller inte. Företagarna får inget tillstånd eller certifikat. Kontrollerna är således inte nödvändiga för dem.

EU-bestämmelserna om kontroller har funnits i nästan två år, och kontroller inom ramen för namnskydd hör redan nu till tillsynsmyndigheterna. Det får inte finnas skillnader mellan ministeriet och förvaltningen på lägre nivå i hur de tolkar reglerna om förhandskontroll av tillverkare av namnskyddade produkter, understryker utskottet.

I utrymmen som omfattas av hemfriden får inspektioner enligt 49 § i livsmedelslagen utföras endast om det finns grundad anledning att misstänka att någon har brutit eller bryter mot livsmedelsbestämmelserna på ett sätt som är straffbart enligt lag. Vid inspektionerna kontrolleras det om produktspecifikationerna efterlevs och det inverkar på hur kontrollerna utförs. Enligt

¹ Produktspecifikationen ska bland annat innehålla det namn som ska skyddas, en beskrivning av produkten, med uppgift om råvarorna, när det är lämpligt, och om produktens viktigaste fysikaliska, kemiska, mikrobiologiska eller organoleptiska egenskaper, en definition av det geografiska området, som ska vara avgränsat, en beskrivning av den metod som använts för framställning av produkten, uppgifter som fastställer sambandet mellan produktens kvalitet eller egenskaper och den geografiska omgivning eller de viktigaste faktorer som visar på produktens traditionella karaktär.

uppgifter till utskottet kräver lagstiftningen inte explicit att inspektioner görs i de lokaler där namnskyddade produkter framställs. Inspektioner kan alltså också göras i andra lokaler än de som är hemfridskyddade. Dessutom inverkar riskanalysen när produkter som eventuellt framställs i hemfridskyddade lokaler av mindre företagare. Risken är givetvis mindre hos mindre företagare.

Anmälningsplikt

I 54 e § införs en ny bestämmelse om att företagare som framställer registrerade namnskyddade produkter är anmälningspliktiga. Utifrån informationen kan tillsynsmyndigheterna planera sina inspektioner på ställen där namnskyddade produkter måste kontrolleras innan de släpps ut på marknaden. Utskottet framhåller att anmälan bara behöver göras en gång när man börjar framställa en namnskyddad produkt.

Enligt lagförslaget gäller anmälningsskyldigheten livsmedelsföretagare som framställer finländska namnskyddade produkter. För närvarande finns det tio sådana produkter, nämligen Lapin Puikula, Lapin Poron liha, Lapin Poron kuivaliha, Lapin Poron kylmäsavuliha, Kitkan viisas, Kainuun rönttönen, Puruveden Muikku, Sahti, Kalakukko och Karjalanpiirakka. Det finns veterligen cirka 120 företagare som framställer produkterna.

Utskottet menar att anmälningsplikten behövs eftersom man tack vare den får reda på vilka alla som framställer namnskyddade produk-

ter. I bästa fall ökar informationen om namnskyddade produkter och möjligheterna att utnyttja dem kommersiellt. Också företagarna har välkomnat anmälningsplikten eftersom den ger också dem information om företagare som framställer namnskyddade produkter. Vidare är anmälningsplikten nödvändig för att ordna tillsynen. Utskottet påpekar dock att den inte får resultera i att onödig byråkrati ökar. Anmälan måste kunna göras separat eller samtidigt som andra anmälningar eller ansökningar. Med tanke på företagarna är det extra nödvändigt att försöka satsa på rutiner som inte kräver att uppgifter som myndigheterna redan har fått måste anmälas en gång till.

Myndighet med ansvar för nationell handläggning

Landsbygdsverket ska ta över handläggningen av ansökningar om namnskyddade produkter av jord- och skogsbruksministeriet. Utskottet anser att det är ett verkställighetsuppdrag inom ramen för jordbrukslagstiftningen och att det därför faller sig naturligt att Landsbygdsverket tar över uppdraget. Det kommer in i snitt en ansökan om året och ingenting tyder på att läget kommer att förändras nämnvärt.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar.

JsUB 13/2014 rd — RP 98/2014 rd

Helsingfors den 14 oktober 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent

vordf. Lauri Heikkilä /saf

medl. Heikki Autto /saml

Reijo Hongisto /saf

Anne Kalmari /cent

Jukka Kopra /saml

Timo V. Korhonen /cent

Pirkko Mattila /saf

Jari Myllykoski /vänst

Mats Nylund /sv

Janne Sankelo /saml

Tytti Tuppurainen /sd

ers. Simo Rundgren /cent.

Sekreterare var

riksdagssekreterare Antti Linna.